

Näkyykö taloustilanne vaaliurnilla?

Tässä katsauksessa kuvataan tutkimuskirjallisuutta siitä, miten taloustilanne vaikuttaa politiikkaan. Heikko talouskasvu ja globalisaatio saattavat lisätä vasemmiston, äärioikeiston, tuloerojen tasaamisen ja protektionismin kannatusta. Lisäksi ne voivat heikentää hallituspuolueiden kannatusta näiden poliittisesta väristä riippumatta. Populismin suosion selittämisessä tutkimuskirjallisuus ei anna selvää vastausta taloustilanteen vaikutuksesta verrattuna arvojen vaikutukseen. Muiden selitettävien muuttujien kohdalla taloustilanteen vaikutukset riippuvat kontekstista: usein vaikutukset jäävät vähäisiksi mutta esimerkiksi vaa'ankieliosavaltioissa niillä voi olla merkittävä vaikutus.

Kuinkas tässä näin kävi, saattoivat monet ajatella Donald Trumpin voitettua Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaalit. Vaalivoitto kiihdytti Brexit-kansanäänestyksestä alkanutta keskustelua globalisaation poliittisista vaikutuksista. Vuonna 2017 on luvassa lisää tärkeitä vaaleja, kuten Saksan liittopäivävaalit ja Ranskan presidentinvaalit. Kaikissa näissä tapauksissa globalisaatio ja taloustilanne ovat tärkeitä teemoja.

Politiikan taloustieteessä tyypillinen tutkimustulos on, että talouskasvun heikentyminen rankaisee hallituspuolueita.¹ Tämän on ajateltu johtuvan siitä, että äänestäjät katsovat kasvulukuja politiikkoja arvioidessaan. Suomen eduskuntavaaleissa hallituspuolueiden kannatus on ollut lievästi heikompa silloin, kun työttömyys on ollut korkeampaa. Yhteys on tosin ollut sängen vähäinen, vain 0,08 prosenttiyksikön kannatuksen lasku työt-

tömyysasteen noustessa prosenttiyksikön (UUSITALO 2007).

Rankaisevatko laskusuhdanne, työttömyys tai tuloerot hallituspuolueita?

ÄÄNESTÄJIEN REAKTIOT

Tulotason ja poliittisten näkemysten yhteyttä on tutkittu yhteiskuntatieteissä pitkään ja monenlaisin menetelmin². Keskeinen tuloerojen kaventamisen kannatusta selittävä hypoteesi juontuu MELTZERIN JA RICHARDIN (1981) mallista, jonka mukaan valtio tasaa tuloeroja sitä enemmän, mitä matalammat mediaaniäänestäjän tulot ovat. Mediaaniäänestäjän tulot ovat täsmälleen tulojakauman keskikohdassa niin, että puolella äänestäjistä on pienemmät ja puolella isommat tulot. Keskeinen oletus on, että yksinker-

tainen enemmistö riittää vaalivoittoon. Toiseksi malli kuvaa sellaista poliittista järjestelmää, jossa vallitsee erimielisyys vain yhdestä asiasta, tulonsiirtojen määrästä, eikä siihen mahdu esimerkiksi arvostiriitaa konservatiivisuuden ja liberalismin välillä. Toisin sanoen, kaikilla tietyllä tulotasolla olevilla ihmisillä on samat näkemykset. Kolmas, hyvin vahva oletus on, että kaikki tietävät sekä tulojakauman muodon että oman sijaintinsa siinä.

Mallin lopputulema vastaa nimenomaan mediaaniäänestäjien toiveita. Kullakin äänestäjällä on tietty, oman tulotason määrittämä optimaalinen tulonsiirtomäärä. Koska mallissa voi valita kuitenkin vain kahdesta vaaliohjelmasta³, useimpien äänestäjien täytyy valita kahdesta pahasta pienempi. Esimerkiksi mediaania köyhemmät äänestäjät haluaisivat suurempia tulonsiirtoja kuin mediaaniäänestäjä, mutta jos pitää valita mediaaniäänestäjän toivomasta

*Riikka Savolaisen
mukaan populismin ja
tuloerojen yhteydestä
ei pidä tehdä hätäisiä,
mustavalkoisia
tulkintoja.*

HENKILÖKOHTAISET KOETTELEMUKSET VAIKUTTAVAT POLIITTISIIN VALINTOIHIN.

tulonsiirtojen määrästä ja sitä vähäisemmästä määrästä, köyhät äänestäjät valitsevat mediaaniäänestäjän optimin. Sama pätee käänteisesti myös mediaania rikkaampiin äänestäjiin, jotka toivoisivat pienempiä tulonsiirtoja kuin mediaani.

Koska mediaani on määritelmällisesti tulojakauman keskellä, suurin äänimäärä on saatavilla miellyttämällä mediaaniäänestäjää. Tämä johtuu siitä, että jos mediaaniäänestäjä kannattaa tiettyä tulonsiirtomäärää, myös vähintään 50 prosenttia muusta äänestäjäkunnasta kannattaa sitä. Kaikilla muilla tulonsiirtomäärillä kannattajien määrä jää alle 50 prosentin. Sama logiikka pätee molempiin puolueisiin, koska kummankin vaalivoiton todennäköisyys maksimoituu mediaaniäänestäjän optimipoliittikkaa tarjoamalla. Tulojakauman mediaani sijaitsee kehittyneissä talouksissa keskiluokassa. Mallia voi siis tulkita niin, että keskiluokan tulojen laskiessa tulonsiirtojen poliittinen kysyntä kasvaa, mikäli kaikki mallin oletukset pitävät paikkansa.

MELTZERIN JA RICHARDIN (1981) alkuperäinen malli ei käsitellyt muutoksia yli ajan, joten siihen ei sisällynyt odotuksia tulevasta tuloista. Todellisuudessa tulotaso yleensä muuttuu ihmisen eliniän aikana niin, että se on korkeimmillaan keski-ikäisenä. Myös kansantalouden muutokset voivat vaikuttaa odotuksiin omista tulevasta tuloista. POUM-hypoteesin (prospects of upward mobility) mukaan köyhäkään ei välttämättä kannata tuloerojen tasaamista. Näin voi käydä, jos hän odottaa tulojensa kasvavan tulevaisuudessa eikä ole liian riskiä karttava ja jos tulonsiirtopoliittikkaa on vaikeaa sopeuttaa nopeasti kulloiseenkin poliittiseen tilanteeseen. Tällöin mediaaniäänestäjä ennakoii jo nyt tulevaa rikastumistaan eikä kannata tulonsiirtojen kasvattamista, koska muutosta olisi myöhemmin hankala perua.

Tulevaa rikastumistaan ennakoiva äänestäjä ei välttämättä kannata tuloerojen kaventamista - ja kääntäen.

RODRIK (1998) puolestaan käsittelee globalisaation vaikutusta talouspoliittisiin näkemyksiin. Hänen hypoteesinsa on, että tulonsiirrot ovat kehittyneissä avotalouksissa suurempia. Näin tuloerojen tasaaminen toimii vakuutuksena, jolla tasataan viennin määrän ja vientihintojen vaihtelusta johtuvia tuloerokkeja ja siten lisätään kansainvälisen kaupan kansansuosiota.

Kolmas tapa mallintaa taloustilanteen vaikutusta äänestäjien näkemyksiin perustuu päämies-agenttimalleihin (**PERSSON JA TABELLINI 2000**). Niissä poliitikot (agentit) eivät kykene sitoutumaan vaalilupauksiin, joten äänestäjien (päämiesten) kannattaa arvioida poliitikkoja vain menneiden tulosten perusteella. Koska valtaa pitävillä poliitikoilla on näissä malleissa kannustin salata se, kuinka paljon he ovat oikeastaan nähneet vaivaa työnsä eteen, äänestäjät yrittävät päätellä tätä julkisesta informaatiosta, esimerkiksi työttömyysasteesta tai tulonsiirtojen määrästä.

Jos talousvaikeudet lisäävät tuloeroja, sekä tulonsiirtojen että vasemmiston suosion voi olettaa kasvavan. Kansantalouden ongelmilla voi olla myös pitemmän tähtäimen vaikutuksia näkemyksiin, jos ne muokkaavat tulevaisuuden odotuksia. Tällöin tulevaisuutta koskeva pessimismi nostaisi tuloerojen kaventamisen suosiota, jos äänestäjät pelkäisivät tulotasonsa heikentyvän jatkossa, vaikka heidän tuloissaan ei olisi vielä tapahtunutkaan mitään muutoksia. Myös globalisaatio lisäisi tuloerojen tasaamisen kannatusta. Talouskasvun heikentymien tai työttömyyden kasvu puolestaan

heikentäisivät vallassa olevien poliitikkojen kannatusta näiden poliittisesta väristä riippumatta.

Korrelaatiotutkimuksien mukaan hyvätuloiset kannattavat tuloerojen kaventamista muita vähemmän ja korkeasti koulutetut suhtautuvat globalisaation myönteisemmin kuin muut (**MAYDA JA RODRIK 2005**). Ihmiset, jotka ovat olleet työttöminä viimeisen vuosikymmenen aikana tai joiden teini-ikänsä aikana yleinen taloustilanne oli ollut epävarma, puolestaan suhtautuvat tuloerojen kaventamiseen muita myönteisemmin.

Mutta ovatko nämä todellisia syy-seuraussuhteita vai onko taustalla oikeastaan kolmas tekijä, joka vaikuttaa molempiin? Yksilötasolla tällainen tekijä voisi olla vaikkapa sairastuminen, joka sekä heikentäisi työkykyä ja tuloja että voisi vaikuttaa elämänasenteeseen. Alueetasolla taas poliitikot voisivat kohdentaa työllisyyttä kohentavia tukitoimenpiteitä keskeisille äänestysalueille, jolloin nämä toimenpiteet samalla vaikuttaisivat asenteisiin poliitikkoja hyödyttävällä tavalla. Lisäksi korrelaatiotutkimukset eivät anna tietoa siitä, miten muutokset vaikuttavat poliittisiin näkemyksiin, koska ne keskittyvät äänestäjien pysyviin ominaisuuksiin, esimerkiksi koulutukseen.

Tulomuutoksien syy-seuraussuhteita tutkitaan hyödyntämällä sellaisia äkillisiä muutoksia, joihin äänestäjien tai poliitikkojen on vaikea vaikuttaa. Esimerkkeihin sisältyy eri lailla eri alueisiin kohdistuvia kauppa- tai muita työllisysshokkeja tai öljyn maailmanmarkkinahinnan muutoksia⁴. Maailmankaupasta johtuvan työttömyyden vaikutuksia on tutkittu viime vuosina erityisen paljon. Se on poliittikarelevantti aihe, koska osallistuminen kauppasopimuksiin on päätösperäistä, toisin kuin esimerkiksi öljyn hinnan muutokset tai teknologian kehitys.

Yhdysvalloissa tuontikielipailun kiihtymisestä tai tuotannon siirtymisestä

YHDYSVALLOISSA TALOUSVAIKEUDET OVAT LISÄNEET ÄÄRIPÄIDEN KANNATUSTA PUOLUEIDEN SISÄLLÄ.

ulkomaille johtunut työttömyyden kasvu vähensi vallassa olleen puolueen kannatusta vuoden 2004 presidentinvaaleissa. Tuotannon siirtyminen ulkomaille vähensi kannatusta vielä enemmän kuin tuontikilpailun kiihtyminen (MARGALIT 2011). Lisäksi työttömäksi joutuminen lisäsi tulonsiirtojen kannatusta Yhdysvalloissa silloinkin, kun veroja joudutettiin nostamaan. Erityisesti republikaanit alkoivat suhtautua tulonsiirtoihin myönteisemmin. Muutos ei kuitenkaan jäänyt pitkäkestoiseksi vaan mielipide palautui aiempaan oman työtilanteen parannuttua (MARGALIT 2013).

Suotuisasta elinkeinorakenteesta johtuva alueen tulotason kasvu vähensi Kaliforniassa tulonsiirtojen kannatusta, teki äänestäjistä oikeistolaisempia myös muissa kuin tulonjakoon liittyvissä kysymyksissä sekä laski äänestysaktiivisuutta. Varsinkin demokraattivaltaisilla alueilla alettiin suhtautua tulonsiirtoihin aiempaa kielteisemmin (BRUNNER ET AL. 2011).

Joidenkin tutkimusten mukaan työttömyyden kasvu on lisännyt tulonsiirtojen kannatusta, tulotason kasvu taas vähentänyt sitä.

Öljyn kysynnän kasvusta johtuva tulotason kasvu laski Yhdysvalloissa äänestysaktiivisuutta (CHARLES JA STEPHENS JR. 2013). Tutkijoiden selitys tälle muutokselle on se, että työllisyyden parantuessa äänestäjillä on vähemmän aikaa paneutua politiikkaan. Liuskeöljyn kysynnän kiihtymisestä johtuva alueen tulotason kasvu lisäsi republikaanien suosiota varsinkin demokraattivaltaisilla alueilla (FEDASEYEU JA GILJE 2015). Asunnon arvonnousu vähensi tulonsiirtojen suosiota Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa. Oikeistolaiset äänestäjät

muuttivat mielipidettään enemmän kuin vasemmistolaiset (ANSELL 2014).

Henkilökohtaiset talousvaikeudet tai kansantalouden ongelmat eivät kuitenkaan aina lisää vasemmiston kannatusta. Yhdysvalloissa tuontikilpailun kiihtyminen lisäsi poliittista polarisaatiota niin, että maltillisten poliitikkojen suosio väheni sekä demokraattien että varsinkin republikaanien riveissä, ja Teekutsuliikkeen tapaisten ääripäiden suosio kasvoi. Tämä polarisaatio jakautui etnisen taustan mukaan niin, että ei-latinaustaiset valkoiset suosivat aiempaa enemmän hyvin konservatiivisia republikaaneja ja muut taas hyvin liberaaleja demokraatteja. Tämä tutkimus poikkeaa tavallisesta lähestymistavasta, jossa tutkitaan puolueiden tai yksittäisten poliitikkojen kokonaisääniosuuksia tai vallassa pysymisen todennäköisyyttä. Polarisaatio ei nimittäin vaikuta puolueiden ääniosuuksiin välttämättä ollenkaan vaan muuttaa puolueita sisältä päin (AUTOR ET AL. 2016).

AUTOR ET AL. (2016) eivät käsittele Yhdysvaltain vuoden 2016 presidentinvaaleja, joten he eivät ota kantaa Donald Trumpin suosioon. ROTHWELLIN (2016) tutkimuksesta taas ilmenee, että Trumpin kannatus ei korreloikaan tuontishokkien kanssa. Se on korkeampaa alueilla, jotka kärsivät erilaisista terveysongelmista, joissa tuloliikkuvuus on vähäisempää⁵, joilla velkaantuneisuus on suurempaa tai joilla saadaan enemmän tulonsiirtoja. Trumpin suosio korreloi siis monenlaisen paikallisten ongelmien kanssa, mutta suuri otoskoko mahdollistaa vivahteikkaamman kuvan kuin yleensä. Myös Isossa-Britanniassa EU-eron kannatus oli vuoden 2016 kansanäänestyksessä suurempaa sellaisilla alueilla, joilla meni keskimääräistä heikommin tulotason, työllisyyden, terveyden tai koulutuksen suhteen (BECKER ET AL. 2016).

Vastaavan tyyppinen on tulos, jonka mukaan Saksassa tuontikilpailun kiih-

tyminen lisäsi äärioikeiston kannatusta, kun taas vientimahdollisuuksien vahvistuminen vähensi sitä (DIPPEL ET AL. 2015). GEISHECKERIN JA SIEDLERIN (2012) mukaan työpaikkansa säilyvyydestä huolissaan olevat saksalaiset kannattivat todennäköisemmin äärioikeistoa tai -vasemmistoa. Isossa-Britanniassa taas tuontikilpailun kiihtyminen lisäsi maan EU-eron kannatusta vuoden 2016 kansanäänestyksessä (COLANTONE JA STANIG 2016).

POLIITIKKOJEN VASTAREAKTIOT

Demokratia tietysti kannustaa poliitikkoja ottamaan äänestäjät mahdollisimman hyvin huomioon. Äänestäjien huomioiminen päämies-agenttimallin ennustamalla tavalla voi luoda pohjaa myös opportunistille: esimerkiksi Yhdysvalloissa ulkoistamisesta ja tuonnista johtuva työttömyyden kasvu heikensi vallassa olevan puolueen kannatusta, mutta rakennemuutostukien kohdistaminen näille alueille lievensi kannatusten laskua (MARGALIT 2011). Toinen mahdollinen vastareaktio on protektionismi. FEIGENBAUMIN JA HALLIN (2015) tutkimuksessa kiinalaisen tuonnin kasvun aiheuttama työttömyys ei lainkaan syönyt vallassa olevien poliitikkojen kannatusta. Tämä johtui siitä, että nämä muuttivat kantojaan protektionistiseksi ulkomaankauppaa koskevissa äänestyksissä⁶.

Muuttamalla aiempia kantojaan poliitikot saattavat säilyttää kannatustaan heikosti menestyvillä alueilla.

Poliitikkojen vastareaktioita on tutkittu huomattavasti vähemmän kuin äänestäjien reaktioita, joten evidenssi aiheesta ei ole yhtä kattavaa, vaikka yllä olevat

TUTKIMUKSET EIVÄT OLE OSOITTANEET YKSISELITTEISTÄ YHTEYTTÄ TALOUDELLISTEN TEKIJÖIDEN JA POPULISMIN VÄLILLÄ.

tulokset uskottavilta vaikuttavatkin. Lisäksi useissa äänestäjien reaktioihin keskittyvissä tutkimuksissa arvioidaan, että yksittäisten poliitikkojen ja ehkä myös puolueiden uskottavuus kärsii isoista kannanmuutoksista. Tämä tarkoittaisi, että muutokset tapahtuvat ennen kaikkea uudenlaisten ehdokkaiden myötä eivätkä niinkään olemassa olevien poliitikkojen kannanmuutosten kautta.

POHDINTAA

Finanssikriisin jälkipyykki ja hidastuvan talouskasvun aikakausi saattavat siis lisätä vasemmiston, äärioikeiston ja tuloerojen kaventamisen kannatusta. Jos toisaalta valtioiden mahdollisuudet lisätä tulonsiirtoja ovat rajalliset, seurausena olisi poliittista epävakautta ja ehkä myös nukkuvien äänestäjien määrän kasvua. Kansantalouden ongelmat voivat myös heikentää vallassa olevien hallitusten suosiota näiden poliittisesta väristä riippumatta. Tämä puolestaan vaikeuttaisi hyvin monenlaisten uudistusten toteuttamista.

Erityiseen vastatuuleen saattaa joutua vapaakauppa. Tulonsiirtoja voi olla vaikeaa lisätä äänestäjien toiveista huolimatta, jos ne täytyy rahoittaa lainanotolla ja jos samalla täytyy huomioida rahoitusmarkkinoiden lainanantohalukkuus ja finanssipolitiikan säännöt. Kauppapolitiikassa vastaavia ulkoisia rajoitteita on vähemmän, joten protektionismi on potentiaalinen keino tavoitella äänestäjien suosiota.

Tämä tiivistelmä on tarkoituksella kirjoitettu varovaisin sanankääntein, koska todellisuus on monitahoisempi. Tämä käy selväksi jo siitä, kuinka erilaisia tuloksia tuontikilpailun kiihtymisellä näyttää Yhdysvalloissa olleen parin viimeisen vuosikymmenen aikana. Ensinnäkin se vähentää republikaanien kannatusta (MARGALIT 2011), sitten lisää polarisointia ja erityisesti konservatiivisten republikaanien kannatusta (AUTOR ET

AL. 2016) mutta ei kuitenkaan vaikuta Trumpin kannatukseen (ROTHWELL 2016). Lisäksi taloudellisten muutosten vaikutukset jäävät yleensä melko pieniksi kooltaan – toki niillä voi merkitystä esimerkiksi vaa’an kieliolosuhteissa.

Siihen, johtuuko populismin suosion kasvu taloudellisista vai muista tekijöistä, tutkimuksella ei puolestaan ole antaa yksiselitteistä vastausta. Tällaisessa tilanteessa voi tulla houkutus selittää populismia kapeasti joko taloudella tai arvoilla ja keskittyä omaan suosikkihypoteesiin⁷. Esimerkiksi MILANOVICIN (2012) globaalin tulojakauman ja talouskasvun korrelaatiota koskevaa tutkimusta on tulkittu niin, että talouskasvun hidastuminen lisää populismin suosiota teollisuusmaissa. CORLETT (2016) on kuitenkin havainnut, että tämä korrelaatio ei ole vakaa vaan riippuu mallintamisvalinnoista. Kyseisen korrelaation perusteella ei siis voi tehdä kovin voimakkaita johtopäätöksiä populismin ja talouskasvun yhteydestä⁸.

Kun etsitään ajankohtaisten poliittisten ilmiöiden syitä, poliitikoilla on kannustimet yksinkertaistaa tuloksia ja poimia tutkimuksesta omaa agendaa edistävää tulokulma. Äärimmillään tämä johtaa post-fact societyksi kutsuttuun ilmiöön, jossa omalle asialle epämieluisat tosiasiat jopa suoraan sivuutetaan. Tässä tilanteessa laadukkaan tutkimuksen sekä tiedon levittämisen hyödyllisyys korostuu, koska siten voidaan oikoa vääriä käsityksiä, unohtamatta kuitenkin ratkaisuehdotuksia todellisiin ongelmiin. ■

Viitteet

1 Ks. esim. BRENDER JA DRAZEN (2008).

2 Ks. esim. ALESINAN JA GIULIANON (2011) kat-sausartikkeli.

3 Mallissa oletetaan lisäksi, että poliitikot kykenevät tekemään sitovia vaalilupauksia, jolloin myös

äänestäjien on rationaalista tehdä äänestyspäätös niiden perusteella.

4 Todella yksilöllisiä äkillisiä tulotason muutoksia on tutkittu hyödyntämällä lottovoittojen satunnaisuutta. DOHERTYN ET AL. (2006) mukaan lottovoitot vähentävät perintöveron kannatusta mutta eivät vaikuta tulojakoasenteisiin. POWDTHAVEEN JA OSWALDIN (2014) tutkimuksessa lottovoitosta johtuva rikastuminen puolestaan tekee ihmisistä oikeistolaisempia ja vähentää tasa-arvoisuuden kannatusta. BAGUESIN JA ESTEVE-VOLARTIN (2016) mukaan lottovoitto nostaa vallassa olevien puolueiden kannatusta yhtä lailla eikä siis lisää oikeiston kannatusta enemmän kuin vasemmiston.

5 Tuloliikkuvuus on vähäistä, jos suuret siirtymät tulotasolta toiselle ovat harvinaisia. Se voi tarkoittaa myös sitä, että lasten tulotaso on hyvin samanlainen kuin heidän vanhempiansa tulotaso.

6 Yhdysvaltain poliittinen järjestelmä ei sido poliitikkoja yhtä tiukasti puoluekuriin kuin esimerkiksi Suomen. Tällöin poliitikkojen on helpompi reagoida omassa vaalipiirissään tapahtuneisiin muutoksiin yksilöllisesti.

7 Vaikka tulevaisuuden ennustaminen onkin yleensä vaikeaa, on helppoa ennustaa lähivuosille räjähdysnomaista Trump-tutkimuksen kasvua niin, että kukin tuo esille oman suosikkihypoteesinsa. Kiinnostuneen lukijan kannattaa seurata yhdysvaltalaisista vaalitutkimusviva, joka edellyttää tutkimussuunnitelman esirekisteröintiä ennen vaalituloksen varmistumista: <http://www.ercp2016.com/>. Esirekisteröidyt tutkimukset ovat muita luotettavampia, koska silloin tutkija ei voi muuttaa tutkimusasetelmaa tai valikoida tilastollisesti merkitseviä tuloksia tutkimuksen edetessä.

8 Tilastokeskuksen mukaan tuloeroja kuvaava Gini-kerroin ei ole Suomessa juuri muuttunut 2000-luvulla, kun taas 1990-luvulla tuloerot selvästi kasvoivat. Varsinkaan vuoden 2011 eduskuntavaalien kohdalla mitään muutosta ei näy, joten perussuomalaisen silloista vaalivoittoa on vaikea selittää tuloerojen kasvulla.

Kirjallisuus

- ALESINA, A. & GIULIANO, P.** (2011), Preferences for Redistribution, teoksessa Benhabib, J. & Bisin, A. & Jackson, M.O. (Eds.): Handbook of Social Economics, part 1 A, Amsterdam: North-Holland, 93–131.
- ANSELL, B.** (2014), The Political Economy of Ownership: Housing Markets and the Welfare State, *American Political Science Review*, 108, 383–402.
- AUTOR, D. & DORN, D. & HANSON, G. & MAJLESI, K.** (2016), Importing Political Polarization? The Electoral Consequences of Rising Trade Exposure, NBER Working Paper 22637.
- BAGUES, M. & ESTEVE-VOLART, B.** (2016), Politicians' Luck of the Draw: Evidence from the Spanish Christmas Lottery, *Journal of Political Economy*, 124, 1269–1294.
- BECKER, S. O. & FETZER, T. & NOVY, D.** (2016), Who Voted for Brexit? A Comprehensive District-Level Analysis, Warwick University Working Paper 305.
http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/economics/research/centres/cage/manage/publications/305-2016_becker_fetzer_novy.pdf
- BRANDER, A. & DRAZEN, A.** (2008), How Do Budget Deficits and Economic Growth Affect Reelection Prospects? Evidence from a Large Panel of Countries, *American Economic Review*, 98, 2203–2220.
- BRUNNER, E. & ROSS, S. & WASHINGTON, E.** (2011), Economics and Policy Preferences: Causal Evidence of the Impact of Economic Conditions on Support for Redistribution and Other Proposal, *Review of Economics and Statistics*, 93, 888–906.
- BURDEN, B. C. & WICHOWSKY, A.** (2014), Economic Discontent as a Mobilizer: Unemployment and Voter Turnout, *Journal of Politics*, 76, 887–898.
- CHARLES, K. K. & STEPHENS JR., M.** (2013), Employment, Wages, and Voter Turnout, *American Economic Journal: Applied Economics*, 5:4, 111–143.
- COLANTONE, I. & STANING, P.** (2016), Global Competition and Brexit, BAFFI CAREFIN Centre Research Paper 2016-44.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2870313
- CORLETT, A.** (2016), Examining an Elephant. Globalisation and the Lower Middle Class of the Rich World, Resolution Foundation report.
<http://www.resolutionfoundation.org/wp-content/uploads/2016/09/Examining-an-elephant.pdf>
- DI TELLA, R. & GALIANI, S. & SCHARGRODSKY, E.** (2007), The Formation of Beliefs: Evidence from the Allocation of Land Titles to Squatters, *Quarterly Journal of Economics*, 122, 209–241.
- DIPPEL, C. & GOLD, R. & HEBLICH, S.** (2015): Globalization and Its (Dis-)Content: Trade Shocks and Voting Behavior, NBER Working Paper 21812.
- DOHERTY, D. & GERBER, A. S. & GREEN, D. P.** (2006), Personal Income and Attitudes toward Redistribution: A Study of Lottery Winners, *Political Psychology*, 27, 441–458.
- FEDASEYEU, V. & GILJE, E. & STRAHAN, P. E.** (2015), Voter Preferences and Political Change: Evidence from Shale Booms, NBER Working Paper 21789.
- FEIGENBAUM, J. F. & HALL, A. B.** (2015), How Legislators Respond to Localized Economic Shocks: Evidence from Chinese Import Competition, *Journal of Politics*, 77, 1012–1030.
- GEISHECKER, I. & SIEDLER, T.** (2012), Job Loss Fears and (Extremist) Party Identification: First Evidence from Panel Data, University of Bonn, Institute for the Study of Labor, IZA Discussion Paper 6996.
- MAYDA, A. M. & RODRIK, D.** (2005), Why Are Some People (and Countries) More Protectionist than Others? *European Economic Review*, 49, 1393–1430.
- MARGALIT, Y.** (2011), Costly Jobs: Trade-related Layoffs, Government Compensation, and Voting in U.S. Elections, *American Political Science Review*, 105:1, 166–188.
- MARGALIT, Y.** (2013), Explaining Social Policy Preferences: Evidence from the Great Recession, *American Political Science Review*, 107:1, 80–103.
- MELTZER, A. H. & RICHARD, S.** (1981), A Rational Theory of the Size of Government, *Journal of Political Economy*, 89, 914–927.
- MILANOVIC, B.** (2012) Global Income Inequality by the Numbers: in History and Now. An Overview, World Bank Policy Research Working Paper 6259.
- PERSSON, T. & TABELLINI, G.** (2000), *Political Economics*, Cambridge, MA: MIT Press.
- POWDTHAVEE, N. & OSWALD, A.** (2014), Does Money Make People Right-Wing and Inegalitarian? A Longitudinal Study of Lottery Winners, University of Bonn, Institute for the Study of Labor, IZA Discussion Paper 7934.
- RODRIK, D.** (1998), Why Do More Open Economies Have Bigger Governments?, *Journal of Political Economy* 106, 997–1032.
- ROTHWELL, J. T.** (2016), Explaining Nationalist Political Views: The Case of Donald Trump, Draft Working Paper, Gallup
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2822059
- UUSITALO, R.** (2007), Kyllä kansa tietää...Talouskehityksen vaikutus eduskuntavaalien tuloksiin Suomessa, *Talous&Yhteiskunta*, 35:1, 2–7.